

Stockholm 2020-05-20

Miljödepartementet
Klimatenheten
103 33 STOCKHOLM

m.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: emi.jihino@regeringskansliet.se

Svar på remiss avseende SOU 2020:4 Vägen till en klimatpositiv framtid. Dnr M2020/00166/K1.

Trädbränsle har en stor betydelse för landets energiförsörjning och som enligt klimat- och energipolitiken måste bli ännu mer betydelsefull i framtiden. Svenska Trädbränsleförbundet är en branschförbundet för svenska producenter av trädbränsle till energiproduktion och som råvara till förädlade bränslen såsom briketter, pellets och pulver. Trädbränsleförbundets medlemmar¹ är alltså bioenergis basindustri som producerar och levererar ungefär 80 procent av det trädbränsle som säljs på den svenska kommersiella marknaden.

Sammanfattning

- Så länge samhället fortsätter att pumpa upp olja och elda kol är inte kolsänkor det viktigaste utan det är att fasa ut de fossila insatsvarorna.
- Utredningen saknar helhetssyn och förståelse för att de gröna näringarnas roll att ersätta fossila produkter är den verkliga klimatnyttan.
- Genom att utgå från det befintliga EU-systemet för bokföring av klimatutsläpp för analyser av kompletterande åtgärds effektivitet och potential har utredningen glidit från att undersöka hur negativa utsläpp bäst kan åstadkommas till hur de bäst kan redovisas.
- Det finns stora risker med att skapa kolförråd i skogsbiomassa. Olika störningar kan snabbt minska kolförråden. Skydd av mark skapar inte kollager per automatik. Det primära målet för skydd bör vara för att stärka biologisk mångfald eller andra samhällsmål. Klimateffekten är en positiv följdverkan.
- Förslaget om återvätning är inte tillräckligt vetenskapligt underbyggt och behöver utredas betydligt mer innan de föreslagna åtgärderna vidtas.
- Bio-CCS får inte bli en undanflykt för fossila näringar att inte ställa om. Stödssystem för CCS och Bio-CCS måste utformas så att de gröna näringarna får full kompensation och inte missgynnas. Omfattande användning av bioenergi i stora anläggningar är en möjlig teknik för att skapa negativa sänkor till rimliga kostnader.

---

¹ Medlemmar i Svenska Trädbränsleförbundet är skogsbolag, skogsägarförbundet, Sveaskog, köpsågverk och andra biobränsleaktörer. Fullständig förteckning finns på vår hemsida, www.tradbransle.se.

- Vi är avstyrker förslaget om agroforestry. Vi bedömer inte att det är ett realistiskt alternativ. Att odla salix och poppel för energi kan vara intressant. Fokus bör vara på att producera biomassa, inte kolinlagring.
- De gröna näringarna/skogsbruket har en avgörande roll för att klara av klimatförändringarna. Fokus måste vara på hög produktion och lönsamhet. Trädbränsleförbundet står bakom de förslag som presenterats i Skogsstyrelsens rapport Skogsskötsel med nya möjligheter. Förslagen som presenteras i denna utredning riskerar att bli kontraproduktiva om investeringar i skogsvård minskar som en följd av förslagen.

Generella kommentarer

De areella näringarna har en unik roll för att motverka klimatförändringarna. Genom att producera biomassa som kan ersätta fossila produkter och energi är de gröna näringarna nyckeln till en biobaserad cirkulär ekonomi. Men eftersom vi står inför en så stor utmaning att motverka klimatförändringarna behöver vi även jobba med negativa utsläpp. Utredningens mål var därför att föreslå en strategi för att Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Beräkningarna ska ske inom det klimatpolitiska ramverket för Sverige. Trädbränsleförbundet anser att utredningen inte når ända fram i det avseendet. Utredningen har inte helhetsyn över de gröna näringarnas roll i samhället, utöver att fungera som kolsänka. Fokus i utredningen har landat fel. Istället för att undersöka begränsningar på produktionen borde fokus i utredningen varit en ökad produktion av skogliga råvaror för att ersätta fossila sådana.

Det klimatpolitiska ramverket anger att nettosänkor enligt LULUCF-förordningen inte ska räknas in i målet. Det tycker vi är fel. Det betyder att den inlagring som sker idag i jord- och skogsbruk (ca 80 procent av våra inhemska utsläpp) inte räknas med i netto-noll målet. Däremot föreslås kommande förändringar inom LULUCF-sektorn räknas in i målet. Den befintliga sänkan tas dessutom för given. Det kan man inte göra med hänsyn till olika skador som kan drabba skogen. Oskötta skogar har dessutom sämre vitalitet vilket ökar problematiken ytterligare. Trädbränsleförbundet anser att utredningen inte har tagit ett helhetsgrepp på det verkliga problemet att skapa kloka och stabila negativa sänkor utan istället fastnat i hur de bokförs. Det riskerar att leda till suboptimeringar eller åtgärder som inte är kostnadseffektiva. De internationella bokföringsreglerna för redovisning av växthusgaser är komplicerade men utredningen har tyvärr gjort sin bokföring ännu mer komplicerad.

Skogsbrukets tidsperspektiv skiljer sig från utredningens perspektiv. De åtgärder som kan vara bokföringsmässigt fördelaktiga till 2045 är kanske inte de som är mest optimal på längre sikt. 70 procent av Sveriges yta är täckt av skog. Ungefär hälften av marken ägs av 330 000 enskilda markägare och cirka 60 procent av den avverjade volymen kommer från dessa markägare. Omloppstiden för ett skogsbestånd är i genomsnitt 100 år. Utredningen sträcker sig till 2045. Det är bara en fjärdedel av en skogs omloppstid. Den skog som planteras idag 2020 kommer bara vara en ungskog 2045. Ett lönsamt skogsbruk och stabil äganderätt är en grundbult. Om skogsbruket inte är lönsamt eller att skogsägarna tvivlar på ägande- eller brukanderätten minskar investeringsviljan. De

senaste 100 åren har vi i Sverige tack vare god och långsiktig skogsskötsel fördubblat den stående volymen skog från 1,5 till 3 miljarder kubikmeter. Samtidigt har vi tagit ut 6 miljarder kubikmeter, vilket bidragit till Sveriges välfärd och till minskade utsläpp av fossilt kol. Det finns goda möjligheter att öka skogstillväxten ytterligare. Omfattande förslag på tillväxthöjande åtgärder har nyligen presenterats i Skogsstyrelsens rapport 2019:24 Skogsskötsel med nya möjligheter, vilket också utredningen pekar på.

Utredningen nämner risker många gånger i utredningen men gör ingen egentlig analys av hur risker ska hanteras. Kapitlet om risker är framförallt en beskrivning av de olika påverkansfaktorerna som kan uppstå vid förändrat klimat. Det är en svaghet eftersom jord- och skogsbruk i allra högsta grad kommer beröras av de risker som kommer med ett förändrat klimat. Det kan påverka både det totala kollagret och inbindningen i LULUCF-sektorn. Vi är speciellt oroade av de skador som kan bli en följd av otillräckligt arbete med att bekämpa skador (storm, brand, insekter), något som kommer att öka om större mängd biomassa ska bindas in i stående virkesförråd i de svenska skogarna. Ökade insatser inom framförallt forskning och utbildning behövs för att förstå och hantera både biotiska och abiotiska skador.

Utredningen lyfter ofta miljömålen och att det kan uppstå konflikter. Vi anser att det hade varit relevant att istället utgå från de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030 (där miljömålen är en viktig delmängd). Det hade kunnat lyfta fram nya aspekter på de traditionella målkonflikterna och sätta dem i ett större perspektiv.

Referenshanteringen i utredningen är genomgående bristfällig. Det finns många påståenden som saknar referens eller har en otillräcklig hänvisning. Det gör det svårt att granska varifrån uppgifterna kommer och vilken vetenskaplig grund de vilar på.

Specifika synpunkter

Åtgärder för ökad kolsänka på skogsmark.

Utredningen konstaterar att det finns två olika sätt att öka kolsänkan på skogsmark. Det är åtgärder som antingen ökar inlagringen i levande biomassa eller åtgärder som minskar nettoutsläppen för dikad torvmark. Texterna om att öka inlagringen i levande biomassa är ambivalenta. Dels diskuterar man ökade avsättningar för att öka kolinlagringen. Exempelvis hänvisas till den pågående Skogsutredningen och att den kan komma att föreslå åtgärder för att uppfylla våra internationella åtaganden om biologisk mångfald. Dessa avsättningar skulle då öka inlagringen. Detta är förvisso möjligt under en begränsad tidsperiod men bör inte vara en primär utgångspunkt för beslut om avsättningar. Men man diskuterar även betydelsen av att producera biomassa för att ersätta fossil energi och fossila produkter. Trädbränsleförbundet anser att det är viktigt att förstå att ökade avsättningar inte automatiskt leder till ökad kolsänka för Sverige som helhet såvida inte avverkningsnivåerna samtidigt minskar. Minskade avverkningsnivåer leder i sin tur till minskad klimatnytta då fossila produkter inte kan substitueras. Det ökar behovet av kompletterande åtgärder samt riskerar att leda till ökat så kallat läckage, dvs utsläppen uppstår utanför Sveriges gränser. Skogsindustrin som helhet riskerar också att minska vilket skulle minska möjligheterna till Bio-CCS och påverka sysselsättningen i hela landet. Det skulle också minska möjligheterna att fortsätta ha en i princip fossilfri uppvärmning via fjärrvärme i Sverige. Utredningen säger också att minskade

avverkningsnivåer kan påverka andra samhällssektorerers möjligheter att nå sina mål. I de fossila färdplanerna som presenterats inom Fossilfritt Sverige finns en stark tro till möjligheten att ställa om till fossilfri produktion med hjälp av produkter och energi från skogsråvara. Vi anser att utredningen borde varit tydligare i detta avseende och också gjort en analys för ett längre tidsperspektiv, tex över minst 100 år eftersom det är den tidshorisont man vanligtvis använder vid skogliga analyser.

Som vi tidigare påpekat är referenshanteringen i utredningen svag. Vi vänder oss starkt emot påståendet på sidan 206 om att ytterligare 1 miljon hektar skogsmark kan behöva undantas för att nå miljö kvalitetsmålet för Levande skogar. Källa för det påståendet är en muntlig referens till en tjänsteman på Naturvårdsverket. Den bedömningen måste finnas publicerad i en officiell rapport från Naturvårdsverket för att tas med i utredningen. Det finns ingen möjlighet att granska hur tjänstemannen har kommit fram till bedömningen om just 1 miljon hektar.

Odling på åkermark

Skogsplantering på nerlagd åkermark anser Trädbränsleförningen främst ska ske för att öka tillgången på biomassa som kan användas till förnybara produkter och energi, inte för att öka kolsänkan. Plantering kan påverka landskapsbilden vilket bör beaktas. Energigrödor har mindre påverkan på landskapsbilden. Förslaget om agroforestry bedömer vi inte är realistiskt och för svagt vetenskapligt underlag för att tas med som förslag i utredningen.

Återvätning

I utredningen presenteras ett förslag att återväta 100 000 hektar dikad skoglig torvmark. Det skulle minska läckage av växthusgaser. Osäkerheten runt hur mycket växthusgaser som avgår från dikad skogsmark är stor. Detta gäller samtliga poster i växthusgasbalansen, inte minst hur mycket koldioxid som absorberas av skogsträden på respektive ståndort. Vi delar således inte utredningen tvärsäkra resonemang runt dessa marker. Markerna kan mycket väl vara källor till växthusgaser men det behövs mer forskning innan så drastiska åtgärder föreslås. Återvätning är en permanent åtgärd som tar bort skogsmark ur produktion som annars skulle ha producerat biomassa. Vi tror att den uppskattade tillgängliga arealen är överskattad. Många av dikena gamla och är inte underhållna och all mark är inte bevuxen med avverkningsmogen skog. Vi ser också juridiska och äganderättsliga problem med förslaget. Dessutom ser vi en uppenbar risk att åtgärder för återvätning på en fastighet kan påverka markvattenförhållandena på närliggande fastigheter. Utredningen fastlår också att återvätning skulle vara en kostnadseffektiv åtgärd. Med så stora osäkerhetsfaktorer tror vi inte att åtgärden kan klassas som kostnadseffektiv. Förslaget om återvätning måste undersökas betydligt mer grundligt innan de föreslagna åtgärderna vidtas.

Bio-CCS

I utredningens direktiv fanns ett uppdrag att särskilt studera Bio-CCS. CCS är en intressant teknik och i Sverige finns flera stora utsläppskällor av både biogen och fossil koldioxid som skulle lämpa sig för

CCS. Koldioxiden måste dock lagras utomlands vilket förutsätter att anläggningen ligger vid en större hamn. Det är synd att både direktivet och utredaren fokuserar så mycket på Bio-CCS, det finns en risk att det flyttar fokus från de fossila industrier som måste ställa om eller satsa på CCS. Den svenska skogsindustrin har redan gått före och ställt om sina processer så de är i princip fossilfria. Många skogsindustriplanläggningar levererar biodrivmedel, grön el, fasta biobränslen och fjärrvärme. CCS är en relativt ny teknik och därmed finns det utvecklingskostnader innan tekniken är fullt utvecklad för industrin. Det är inte rimligt att dessa kostnader ska tas av den industrigren som redan har ställt om. Istället borde det vara de industrier som är fossila som får stå för dessa kostnader enligt Polluter Pay-principen. En aktör som har bio-CCS skapar en nytta för samhället. Styrmedel för bio-CCS och CCS måste utformas olika. Bio-CCS är en teknik som tar bort koldioxid från atmosfären förutsatt att lagren är permanenta. Bio-CCS får dock inte bli ett sätt att slippa ställa om sin fossila produktion utan ska enbart vara en möjlighet att fungera som en negativ sänka. Bio-CCS ger fjärrvärme och svenska produkter gjorda av pappersmassa ytterligare klimatfördelar. De styrmedel som föreslås är intressanta och en möjlig väg framåt. Vi är dock oroliga att styrmedel som utformas på internationell och EU-nivå kan komma att utformas så att omställningen till en cirkulär bioekonomi påverkas negativt.

Sofia Backéus